

Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2021 (Lepidoptera)

Records of Microlepidoptera from Denmark in 2021 (Lepidoptera)

Otto Buhl¹, Ole Karsholt², Knud Larsen³ & Flemming Vilhelmsen⁴

¹ Tanggårdvej, 2770 Odense N, Denmark, e-mail: otto.buhl@gmail.com

² Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, DK-2100 København Ø, Danmark, e-mail: okarsholt@snm.ku.dk (korresponderende forfatter)

³ Røntoftvej 33, 2870 Dyssegård, Danmark, e-mail: knud.torts@gmail.com

⁴ Søndervigvej 29, 2720 Vanløse, Danmark, e-mail: flemming.vilhelmsen@anarki.dk

Abstract

This article reports and comments on interesting Danish Microlepidoptera collected in 2021, and includes remarkable records from previous years. The classification and nomenclature follow the Danish checklist (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013). Four species are reported as new to the Danish fauna in 2021: *Phyllonorycter muelleriella* (Zeller, 1839) and *Phyllonorycter pastorella* (Zeller, 1846) (Gracillariidae), *Batrachedra confusella* Berggren, Aarvik, Huemer, Lee & Mutanen, 2022 (Batrachedridae), and *Stenoptilodes taprophanes* (Felder & Rogenhofer, 1875) (Pterophoridae). One species, *Coleophora ornatipennella* (Hübner, 1796) (Coleophoridae), is removed from the list of Danish Lepidoptera due to misidentification. The number of Danish Gracillariidae is now 93, Batrachedridae 3, Coleophoridae 128, and Pterophoridae 49. This results in a total of 1637 species of Microlepidoptera (families Micropterigidae–Zygaenidae + Pyralidae–Crambidae) recorded from Denmark. The number of Macrolepidoptera species recorded from Denmark is 985, bringing the number of Danish Lepidoptera to a total of 2622 species. This is the 43th article in the series of yearly lists of Microlepidoptera from Denmark published in Entomologiske Meddelelser.

Indledning

Denne artikel er nummer 43 i rækken af småsommerfuglelister publiceret i Entomologiske Meddelelser. Ligesom de 42 foregående artikler omtaler vi fund af nye, sjældne og biologisk eller faunistisk set interessante småsommerfugle. Der blev fundet 4 nye arter af småsommerfugle for Danmark i 2021: *Phyllonorycter muelleriella* (Zeller, 1839) og *Phyllonorycter pastorella* (Zeller, 1846) (Gracillariidae), *Batrachedra confusella* Berggren, Aarvik, Huemer, Lee & Mutanen, 2022 (Batrachedridae) og *Stenoptilodes taprophanes* (Felder & Rogenhofer, 1875) (Pterophoridae). En art, *Coleophora ornatipennella* (Hübner, 1796) (Coleophoridae), udgår af den danske liste på grund af fejlbestemmelse. Af småsommerfugle er der nu 2 arter på den taksonomiske observationsliste, 6 arter på den faunistiske observationsliste (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 4-5) samt 40 arter på listen over indslæbte arter. Arter i disse tre kategorier markeres i listen med en kantet parentes. Antallet af danske Gracillariidae er nu 93, af Batrachedridae 3, af Coleophoridae 128 og af Pterophoridae 49. Det samlede antal Microlepidoptera (familierne Micropterigidae–Zygaenidae + Pyralidae–Crambidae) fundet i Danmark er nu 1637. Der blev i 2021 tilføjet tre arter til listen over danske Macrolepidoptera (Larsen et al., 2022: 3), der nu omfatter 985 arter. Der er således kendt 2622 sommerfuglearter fra Danmark.

Vejret i 2021 var præget af en varm sommer og et langt lunt efterår, hvilket var gavnligt for småsommerfuglene. For detaljer se Rubek (2022). Der blev i 2021 rapporteret 36 nye distriktsfund, hvoraf nogle er fra tidligere år. Vi kan desuden berette om følgende fund af meget sjældne eller nyindvandrede arter: Af *Coptotriche angusticollata* (Tischeriidae), der

tidligere var kendt i to eksemplarer fra Lolland og Nordøstsjælland, blev der fundet yderligere to eksemplarer på Lolland; af *Cnephasia pumicana* (Tortricidae), der blev meldt på grundlag af ét eksemplar fra Bornholm i 2020, omtaler vi yderligere to eksemplarer fra samme lokalitet; og af *Episcythrastis tetricella* (Pyralidae), der tidligere var kendt fra to eksemplarer på Bornholm i 2016, omtaler vi ét eksemplar fra Falster.

I lighed med de foregående år bringer vi i tabel 1 en oversigt over (især) migrerende pyralider, der er indberettet fra automatiske lysfælder – og kun fra disse fælder, idet øvrige indberetninger om de pågældende arter er ret sporadiske. Sådanne 'træksommerfugle' omtales kun i listen, hvis de repræsenterer nye distriktsfund, eller hvis der er tale om særligt sjældne arter.

Metode

Sammenskrivningen af alle tidligere lister over fund af småsommerfugle siden tillægget til C. S. Larsens fortegnelse (1927) er nu blevet opdateret således, at den også indeholder oplysningerne fra 2019-listen (Buhl, 2021). Formålet med disse årlige lister er at publicere fund af nye, sjældne og biologisk eller faunistisk set interessante småsommerfugle. Det grundlæggende kriterium for udvælgelsen af fund til listen er, at disse skal indeholde nye oplysninger. Derfor gentages fund af sjældnere arter fra allerede kendte lokaliteter kun i mindre omfang. Herved adskiller småsommerfuglelisterne sig fra de årlige fundlister over Macrolepidoptera, der publiceres som tillæg til Lepidoptera (Larsen et al., 2022). Nye distriktsfund skal verificeres af en af listens forfattere.

Den systematiske opdeling, rækkefølgen, nomenklaturen, forkortelser af forfatternavne samt opdelingen af Danmark i distrikter følger den danske sommerfuglefortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013). Fund af præ-imaginale stadier medtages normalt kun, hvis der foreligger klækket materiale. Navne på planter følger »Dansk flora« (Frederiksen et al., 2006).

Lokalitetsangivelserne følger SDFE kortviser (2023) således, at de i forbindelse med distriktsangivelserne kan findes entydigt på denne internetside.

Småsommerfuglelisten er et kollektivt produkt, men i de tilfælde, hvor enkeltpersoner har leveret grundige kommentarer til en art, anføres de ansvarliges navne i parentes efter kommentarerne, på samme måde som finderne angives.

Perspektiv

Næste årsliste vil blive udarbejdet efter de samme retningslinjer. Indberetninger om fund af småsommerfugle bedes sendt på mail til en af forfatterne senest i forbindelse med Entomologisk Årsmøde. Vi anmoder om at få tilsendt oplysning om interessante fund, idet det ikke er muligt for os at gennemgå alle fund, der indberettes på internetsider (fx lepidoptera.dk/bugbase, fugleognatur.dk eller arter.dk).

Tabel 1. Pyralider registreret fra automatiske lysfælder i Danmark i 2021. [*Pyralidae recorded from automatically operating light traps in Denmark in 2021.*]

Pyralidae	SJ	EJ	WJ	NWJ	NEJ	F	LFM	SZ	NWZ	NEZ	B	I alt
<i>Aphomia zelleri</i> (Joan.)							99	1			391	491
<i>Oncocera semirubella</i> (Sc.)	1	395	67			1	370	52		13	60	959
<i>Myelois circumvoluta</i> (Fourc.)	4	46				2	50	23		2	77	204
<i>Euchromius ocella</i> (Hw.)							6				60	66
<i>Crambus heringiellus</i> H.-S.											1	1
<i>Catoptria verellus</i> (Zinck.)					17		51				78	146
<i>Schoenobius gigantella</i> (D.& S.)		24	3		3	2	137	25			2	196
<i>Cynaeda dentalis</i> (D.& S.)								24				24
<i>Evergestis extimalis</i> (Sc.)	14	72	40		7	4	245	162		11	818	1373
<i>Evergestis aenealis</i> (D.& S.)							2	1			9	12
<i>Udea ferrugalis</i> (Hb.)	68	1	229			1	26	6			18	349
<i>Loxostege turbidalis</i> (Tr.)											0	0
<i>Loxostege sticticalis</i> (L.)		6	1		1	2	6	5		2	51	74
<i>Pyrausta aerealis</i> (Hb.)												
<i>Nascia ciliialis</i> (Hb.)		1					3	4			10	18
<i>Sitochroa palealis</i> (D.& S.)	1	46			1		21				57	126
<i>Ostrinia palustralis</i> (Hb.)											14	14
<i>Mecyna flavalis</i> (D.&S.)											15	15
<i>Palpita vitrealis</i> (Rossi)	8	2	75			1	27	21		6	44	184
<i>Nomophila noctuella</i> (D.& S.)	45	13	344		1		88	75		4	396	966
Samlet registrering	141	606	759		30	13	1131	399		38	2101	5218
Antal fælder med pyralider	10	14	15		1	2	24	12		9	18	105

Fundliste

NEPTICULIDAE

Stigmella sakhalinella Pupl. F: PF07 Ristinge, 2 la. 9.x.2017 og 3 la.10.ix.2020, *Betula* (Birk) (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Stigmella samiatella (Zell.). LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 19.-22.vi.2021 (K. Larsen). **Ny for LFM.**

Ectoedemia heringi (Toll). F: NG63 Lunge Bjerge, 1 la. 28.x.2019, *Quercus* sp. (Eg) (B. Jørgensen). **Ny for F.**

TISCHERIIDAE

Coptotriche angusticollella (Dup.). LFM: PF46 Hummingen, 1 stk. 15.-19.vii.2020, PF46 Kramnitse, 1 stk. 7.-13.vii.2021 (F. Vilhelmsen).

PSYCHIDAE

Bacotia claustralla (Brd.). LFM: UA39 Mandemarke, 1 stk. 2.-8.vii.2019 (O. Karsholt), PF95 Bøtø, 1 stk. 23.vi.-5.vii.2021 (K. Larsen).

TINEIDAE

Nemapogon variatella (Clem.). LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 6.-18.vii.2021 (K. Larsen); NEZ: UB47 Søborg, 1 stk. 21.viii.2021 (K. Larsen.)

ROESLERSTAMMIIDAE

Roeslerstammia erxlebella (F.). EJ: NH32 Silkeborg, 1 stk. fotograferet 6.viii.2021 (P. Andersen); F: NG61 Hagenskov, la. 14.x.2019 og 17.ix.2020, *Tilia sp.* (Lind) (B. Jørgensen). **Ny for EJ.**

GRACILLARIIDAE

Caloptilia cuculipennella (Hb.). NEZ: UB47 Søborg, 7 stk. 30.v., 9. & 17.vii., 1., 11. & 21.viii.2021 (K. Larsen), UB47 Vanløse, 8 stk. 27.vi.-5.vii.2021 (F. Vilhelmsen).

Caloptilia fidella (Reutti). F: PG21 Hov Nordstrand, antal la. og pup. 7.x.2019 samt 21.viii., 22.ix og 12.x.2021, *Humulus lupulus* (Humle) (B. Jørgensen), NG81 Svanninge, flere forladte miner og spind 28. viii.2021 samt flere la. 22.ix.2021, *Humulus lupulus* (Humle) (B. Jørgensen, S. B. Christensen); LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 3.-18.vi.2021 (K. Larsen). **Ny for F og LFM.**

Caloptilia hemidactylella (D. & S.). EJ: NH72 Åbyhøj, 1 stk. 11.v.2021 (S. B. Christensen); F: PF09 Thurø, Grasten, 1 stk. la. 28.ix.2019, flere la. 8.ix.2020, *Acer platanoides* (Ahorn) (B. Jørgensen); SZ: PG64 Sorø By, 1 stk. 14.vi.2021 (K. Gregersen). **Ny for EJ og SZ.**

Parornix carpinella (Frey). F: PF09 Thurø, Grasten, 2 la. 28.ix.2019, *Carpinus betulus* (Avnbøg) (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Phyllonorycter muelleriella (Zell.). LFM: PF 46 Kramnitse, 1 stk. 8.-13.vii. 2021 (B. Skule & F. Vilhelmsen). **Ny for DK.**

Arten (fig. 1) kendes på, at grundfarven er gylden gul, og på forkanten er der to kantpletter, som er hvidlige og skarpt kantede med sorte skæl; disse er kraftigt indbøjede mod roden. På randen er der ligeledes to kraftigt indadbøjede pletter; disse er også kranset af sorte skæl. Inderst mod roden er der en firkantet plet. Dette er karakteristisk for arten sammen med den manglende rodstreg. Der er flere sorte streger i sømfeltet. Bagvingerne er grå. Genitalierne er afbildet i Wheeler et al. (2023).

Larven minerer på forskellige Egearter (*Quercus spp.*). Minen er undersidig, og der er to generationer om året.

Arten er udbredt i store dele af Europa, men mangler mod syd og nord. Nordpå er den i Tyskland fundet op til Østersøen (Steiner et al., 2023).

Phyllonorycter muelleriella (Zeller, 1839) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 19) efter *Phyllonorycter heegeriella* (Zeller, 1846). (F. Vilhelmsen).

Phyllonorycter pastorella (Zell.). NEZ: UB47 Søborg, 1 stk. 30.viii.2021 (K. Larsen). **Ny for DK.**

Arten (fig. 2) hører til de større *Phyllonorycter*-arter i gruppen, der lever på *Populus* og *Salix*. Bundfarven er brun til mørkebrun. Det afgrænsede rodfelt samt den efterfølgende mørke, næsten kvadratiske randplet karakteriserer arten. De øvrige brune felter er store og afgrænsede. Arten ligner mest *P. apparella* (Herrich-Schäffer, 1855), men denne art er lysere og med finere og tyndere tegninger.

Genitaltegninger er vist hos Bengtsson & Johansson (2011). Arten er nem at bestemme på hannens meget brede og udsædvanlige valver og den lange phallus, samt på hunnens karakteristiske lange rørformede sterigma samt på bugpladen ved ostium.

Arten har én generation fra slutningen af juli til begyndelsen af september. Som værtsplante nævnes en lang række *Populus*- og *Salix*-arter, men tilsyneladende er den hyppigst på *Salix pentandra* (Femhannet pil) og *Salix alba* (Hvid-pil). Minen er en undersidig rynkemine, der

Figur 1. *Phyllonorycter muelleriella* (Zell.). ♂
England, 9,5 mm.

Figur 2. *Phyllonorycter pastorella* (Zell.). ♂
Denmark, NEZ, Søborg, 9 mm.

kendes på, at den er ret stor med parallelle sider og jævnt afrundet i enderne. Minen har normalt kun én rynke, der løber på langs i midten af minen.

Arten er kendt fra sydkysten af Finland over Ålandsøerne til Upland i Sverige, hvor den først blev fundet i 1997 og nu er udbredt i det østlige Sverige til Södermanland og Gästrikland. Den er desuden udbredt fra og med de Baltiske lande sydpå til Nordmakedonien, Italien og Spanien, resten af Mellemeuropa samt England (Bengtsson & Johansson, 2011; Rennwald, 2022).

Phyllonorycter pastorella (Zeller, 1846) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 19) efter *P. populifoliella* (Treitschke, 1833) (K. Larsen).

Phyllonorycter sagitella (Bjerk.). F: PF07 Ristinge, antal la. og pup. 25.vi.2018 og 27.viii.2021, *Populus tremula* (Bævreasp) (B. Jørgensen).

Phyllocnistis labyrinthella (Bjerk.) F: NG76 Damsbo Skov, antal la. 27.viii.2016, NG70 Sinebjerg, 15.vii.2017, PF07 Ristinge, 25.vi.2018, 2.x.2019 og 27.viii.2021, PF09 Nørreskov, 2.x.2019, *Populus alba* (Sølv-Poppel) (B. Jørgensen).

De senere år meget alm. overalt, hvor der er Sølv-Poppel på Fyn og Langeland. Det er fortsat uafklaret om formen fra *Populus alba* og *P. canescens* er artsforskellig fra formen på *P. tremula*.

Cameraria ohridella Desc. & Dim. NEZ: UB47 Søborg, 1 stk. 25.ix.2021 (K. Larsen).

Dette ensfarvede eksemplar med langstrakt hvidt næsten rektangulært felt ved dorsum var overraskende svært at bestemme (fig. 3). Bemærk at tegninger og farver ikke er symmetriske (K. Larsen).

YPONOMEUTIDAE

[*Zelleria oleastrella* (Mill.)]. LFM: PF95 Bøtø, 1 stk., 23.vi.-5.vii.2021 (K. Larsen); NEZ UB47 Vanløse, 1 stk. 27.vii.2016, 1 stk. 17.viii.2019 (F. Vilhelmsen); NEZ: UB47 Søborg, 2 stk. 9.vii. & 1.x.2021 (K. Larsen); B: WA09 Balka, 1 stk. 1.vii.2021 (K. Larsen).

Arten optræder fortsat hyppigere i Danmark. Det er dog uafklaret, om alle fund skyldes indslæbning, eller om arten kan overvintre i Danmark.

PRAYDIDAE

[*Prays citri* (Mill.)]. NEZ: UB47 Vanløse, 2 stk. 23.viii. og 13.ix.2021 (F. Vilhelmsen). Indslæbt art.

Figur 3. *Cameraria ohridella* Desc. & Dim.
Afvigende eksemplar, 8 mm.

Figur 4. *Batrachedra confusella* Berggren et al. ♂
Denmark, WJ, Fanø, 29.vi.1948, 12 mm.

OECOPHORIDAE

Denisia luticiiliella (Ersch.). B: WA09 Balka, 3 stk. 6.viii. & 12.ix.2021 (K. Larsen).

Metalampra italica Bldz. F: NG95 Hasmark Strand, 2 stk. 11. og 14.vii.2021 (N. Lykke); NEZ: Liseleje, 1 stk. fotograferet 12.ix.2021 (K. Schnack). **Ny for F og NEZ.**

DEPRESSARIIDAE

Semioscopis avellanella (Hb.). NEJ: NJ82 Ulsted Rimmer, 1 stk. 20.iv.2021 (K. Knudsen); LFM: PF37, Lille Vejlø Skov, 1 stk. 21.iv.1978 (F. Vilhelmsen).

ETHMIIDAE

Ethmia quadrillella (Gze.). EJ: NH41 Ry, 1 stk. 5.v.2016 (O. Fogh Nielsen); SZ: PG52 Skafterup, 1 stk. 29.v.-12.vi.2021 (P. Tejlmann).

Ethmia terminella (Fletch.). NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 15.vi.2021 (F. Vilhelmsen); LFM: PF55 Rødbyhavn, 3 stk. 6.vi.2021 (S. B. Christensen).

COSMOPTERIGIDAE

Sorhagenia janiszewskae Riedl. B: WA09 Balka, 1 stk. 28.vii.2021 (K. Larsen).

GELECHIIDAE

Acompsia schmidtiellus (Heyd.). NEZ: UB39 Allerød, 1 stk. 31.vii.2021 (E. Andersen). **1. fund fra NEZ efter 1959.**

I NEZ tidligere kun fra Sønderlø i 1925.

Bryotropha basaltinella (Zell.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 30.vii.2019, 1 stk. 22.viii.2019, derefter i antal 25.vi.-1.ix.2020-2021 (B. Jørgensen); SZ: PG64 Sorø By, flere stk. 16.vii.-12.viii.2021 (K. Gregersen); NEZ: UC11 Melby Overdrev, 1 stk. 8.vii.2020 (K. Bech). **Ny for F og SZ.**

Monochroa niphognatha (Gozm.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 25.vi.2016 (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Scrobipalpa ocellatella (Boyd). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 30.vii.2021 (B. Jørgensen), PF18 Vindeby, Lindelse, 1 stk. 26.ix.2021 (J. Trepax). **Ny for F.**

[*Phthorimaea operculella* (Zell.)]. F: NG80 Åstrup, 1 stk. 28.vii.2016, på lys i haven (B. Jørgensen). Observationsart.

Pseudotelphusa scalella (Sc.). NEJ: NJ70 Tofte Skov, 1 stk. 6.vi.2021 (E. Andersen).

BATRACHEDRIDAE

Batrachedra confusella Berggren et al., 2022. WJ: MG45 Blåvand, 1 stk. 26.viii.-01.ix.2005 (K. Larsen); EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 1.viii.1975 (E. S. Nielsen); F: NG76 Æbelø, 1 stk. 25.vi.-9.vii.1943 (J. G. Worm-Hansen); LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 29.vi.1968 (E. Traugott-Olsen), PF79 Vålse Skov, 2 stk. 10.vii.1982 (J. Lundqvist), UB20 Ulfshale, 1 stk. 19.vii.1987 (O. Karsholt), PF55 Rødbyhavn, 1 stk. 4.vii.2015, PF95 Bøtø, 2 stk. 23.vi.-5.vii.2021 (K. Larsen); NWZ: PG48 Kåruphøj, 1 stk. 18.vii.2003 (H. Hendriksen); NEZ: UC21 Tibirke, 1 stk. 1.vii.1978 (K. Larsen), UB56 Kastrup, 1 stk. 13.vii.1979 (O. Karsholt); B: VB82 Slotslyngen, 1 stk. 31.vii.1967 (H. K. Jensen), VA99 Boderne, 1 stk. 8.viii.1968 (H. K. Jensen), VB82 Olsker, 2 stk. 10.vii.1974, WA09 Snogebæk, 1 stk. 22.vii.1977 (K. Larsen). **Ny for DK.**

Denne art (fig. 4), der nyligt er udskilt ved DNA undersøgelser i Finland, Norge og Østrig, har været sammenblandet med *B. pinicolella* (Zeller, 1839), som den ligner til forveksling. Begge arter er karakteriseret ved smalle, lyst gulligbrune, næsten tegningsløse forvinger med lidt grålig bestøvning især langs kant og rand og undertiden en sort prik yderst på vingen. Berggren et al. (2022: 174) fandt, at næsten halvdelen af de undersøgte eksemplarer af *B. confusella* havde en lillesort plet i folden, mens ingen af de undersøgte *B. pinicolella* havde en sådan plet. Afstøvede eksemplarer kan forveksles med ensfarvede *Coleophora*-arter. Arterne kan således ikke med sikkerhed kendes på ydre karakterer, og alle de ovenfor nævnte eksemplarer er derfor genitalundersøgte.

Efter at de to arter er blevet adskilt på deres DNA-stregkoder, har det vist sig, at der er sikre genitalforskelle mellem dem. Det gælder især hunnerne, hvor signum er omtrent dobbelt så lang hos *B. confusella* som hos *B. pinicolella*. Forskellene hos hannerne er ikke så markante, men de to arter skiller sig på forskelle i uncus, valve og cornutus i phallus. Begge køns genitalier er afbildet af Berggren et al. (2022) og Hall & Plant (2022).

Larverne af begge *Batrachedra*-arter lever på nåletræ. *B. confusella* på *Pinus* (Fyr) og måske *Larix* (Lærk), mens *B. pinicolellas* larve lever på *Picea abies* (Rødgran). Larven starter med at minere en fyrrenål fra basis. Senere konstruerer den et aflangt spind, hvorfra den minerer fyrrenålene. Flyvetiden er fra midten af juni til begyndelsen af august (Koster & Sinev, 2003: 56).

Udbredelsen er endnu mangelfuldt kendt. Begge *Batrachedra*-arter synes at være vidt udbredt i Nord- og Mellemeuropa, mens de længere sydpå mest forekommer i bjergene. Det er uvist, om de begge er udbredt østpå gennem den palæarktiske region. Foreløbige undersøgelser tyder på, at begge arter er udbredt i Danmark. Vi har kendskab til genitalundersøgte *B. pinicolella* fra følgende distrikter: WJ (før 1960), EJ, F (før 1960), LFM, NEZ, SZ (før 1960) og B.

Batrachedra confusella Berggren, Aarvik, Huemer, Lee & Mutanen, 2022 placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 26) efter *B. pinicolella*. (O. Karsholt).

COLEOPHORIDAE

Coleophora limoniella (Stt.). WJ: MG54 Skallingen, la. i antal 03.ix.2014, *Limonium vulgare* (Tæt blomstret Hindebæger) (B. Jørgensen), MG55 Marbæk Stranddige, 1 stk. 14.viii.2021 (L. Kjær-Thomsen, coll. K. Bech).

Coleophora spiraeella Rbl. LFM: PF95 Bøtø, 2 stk. 3.-18.vi. & 19.-22.vi.2021 (K. Larsen). **Ny for LFM.**

Coleophora siccifolia Stt. F: NG72 Storelung, 10 la. 20.vi.2018, *Betula* (Birk). 1 lille sæk 9.x.2020 på *Betula* (Birk) overvintrede og åd videre 2021, men klækkede ikke. Arten kan åbenbart være to-årig (B. Jørgensen).

Coleophora hemerobiella (Scop.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 3.viii.2015 (B. Jørgensen). **Ny for F.** [*Coleophora ornatipennella* (Hb.)]. Vi meldte denne art som ny for Danmark fra LFM: Kramnitse (Buhl et al., 2014: 82). Det har imidlertid ved nærmere undersøgelse vist sig, at det drejer sig om et eksemplar af *C. lixella* Zell., og arten udgår derfor af listen over danske Lepidoptera. G. Baldizzone og J. Tabell oplyser (in litt.), at hangenitalierne hos *C. lixella* er variable, og at bredden af cucullus ikke kan anvendes som diagnostisk karakter, hvorimod sacculus hos *C. lixella* er kortere og bredere end hos *C. ornatipennella*.

Coleophora maritimella Newm. LFM: UA17 Korselitse Østerskov, 1 stk. 3.-22.vi.2021 (K. Larsen).

Coleophora salicorniae Hein. & Wck. LFM: UA39 Mandemarke, 1 stk. 12.-15.vii.2018 (O. Karsholt), PF46 Kramnitse, 3 stk. 6.-18.vii.2021 (K. Larsen).

ELACHISTIDAE

Elachista pollinariella Zell. LFM: PF46 Kramnitse, 3 stk. 3.-22.vi.2021 (K. Larsen).

Elachista serricornis Stt. B: VB81 Teglkås, 1 stk. 15.vi.-1.vii.2021 (K. Larsen).

Elachista albidella Nyl. F: NG72 Storelung, i antal 20.vii.2018 (B. Jørgensen).

PARAMETRIOTIDAE

Spuleria flavicaput (Hw.). LFM: UA17 Korselitse Østerskov, 1 stk. 23.v.-3.vi.2021 (K. Larsen).

BLASTOBASIDAE

Blastobasis glandulella Riley. LFM: PF85 Gedesby, 1 stk. 06.vii.2021 (P. Szyska).

SCYTHRIDIDAE

Scythris limbella (F.). LFM: PF46 Kramnitse, 1 stk. 3.-22.vi.2021 (K. Larsen); SZ: PG64 Sorø By, 1 stk. 14.vii.2021 (K. Gregersen).

PTEROPHORIDAE

Stenoptilodes taprophanes (Feld. & Rghf.). B: WB00 Årsdale, 1 stk. 5.x.2021 (P. Falck). **Ny for DK.**

Arten (fig. 5) har en overfladisk lighed med *Platyptilia*- og *Amblyptilia*-arter, men kan kendes på, at skæltanden på den bagerste bagvingeflig sidder nær spidsen. Desuden er det ofte en meget lille art (12-17 mm).

Genitalierne er afbildet hos bl.a. Gielis (1996).

Larven lever i sit samlede udbredelsesområde på en lang række planter. Fra Europa er den kendt fra *Spergularia media* (Vingefrøet Hindeknæ) (Gielis, 1996). Den har flere generationer om året, og den voksne sommerfugl er fremme fra marts til oktober (Gielis, 1996).

Arten er vidt udbredt i troperne og subtroperne. I Europa er den især fundet i Middelhavslandene samt i Bulgarien. I Nordeuropa er den kun kendt i et eksemplar fra det sydøstlige Finland (FinBif, 2023), der - i lighed med det danske eksemplar - sandsynligvis er

Figur 5. *Stenoptilodes taprophanes* (Feld. & Rghf.).
♂ Madeira, Porto Santo, 14 mm.

tilfældig strejfer fra sydøst.

Stenoptilodes taprophanes (Felder & Rogenhofer, 1875) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 29) efter *Amblyptilia punctidactyla* (Haworth, 1811) (O. Karsholt).

Crombrugghia distans (Zell.). NEJ: NH69 Terndrup Hede, 1 stk. 27.-30.viii.2021 (K. Knudsen).
Ny for NEJ.

Crombrugghia tristis (Zell.). LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 19.-22.vi.2021 (K. Larsen). **Ny for LFM.**

EPERMENIIDAE

Epermenia falciformis (Hw.). F: NG91 Snarup Mose, i antal 28.-30.v.2020 (fløj aktivt mellem kl. 19 og 21), antal la. 8.vii.-1.viii.2020 og 11.vii.2021, alle larver på *Angelica sylvestris* (Angelik) (S. B. Christensen & B. Jørgensen).

Larven lever meget skjult i de endnu ikke udfoldede blomsterskærme, meget anderledes end beskrevet fra England, hvor 1. gen. skal leve i spundne blade og 2. gen. i stilken lige under blomsterskærmen (Godfray & Sterling, 1988: 120). Også larvens udseende er anderledes: som lille lys grøn med sort hoved, som voksen blev hvid-grøn med meget mørkt brunt hoved, og alle kroppens led med sorte vorter. En ret grundig eftersøgning af larver af en 1. gen. ultimo april-primo maj har ikke givet noget resultat (B. Jørgensen).

Det er uklart, om arten har én eller to, eventuelt overlappende generationer i Danmark.

CHOREUTIDAE

[*Tebenna micalis* (Mann)]. SJ: MG70 Rømhø, Kirkeby Plantage, 1 stk. 5.-11.ix.2021 (B. Lynggård). Indslæbt art.

Choreutis pariana (Cl.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 14.ix.2016 og 1 stk. 30.vii.2018 (B. Jørgensen), NG81 Svanninge Bakker, flere pup. 5.vi.2018, *Malus* (Æble) (B. Jørgensen), NG84 Odense, Stige, 1 stk. 16.vii.2021 (O. Buhl), NG90 Syltemade, 4 la. 26.ix.2021, *Malus* (Æble) (B. Jørgensen).

TORTRICIDAE

Cacoecimorpha pronubana (Hb.). NEZ: UB36 Hundige, 1 stk. 8.ix.2021 (M. Andersen).

Aphelia viburnana (D. & S.). LFM: PF85 Gedesby, 1 stk. 19.-22.vii.2004, PF85 Gedser, 1 stk. 28.-29.vii.2018 (K. Larsen), UA39 Mandemarke, 1 stk. 13.vii.2021 (O. Karsholt). **1. fund fra LFM efter 1959.**

Lozotaeniodes formosana (Fröl.). NEZ: PH81 Liseleje, 1 stk. 27.vii.2021 (K. Schnack).
Arten er desuden talrig i Københavns-området.

Exapate congelatella (Cl.). NEZ: UB49 Usserød, 1 stk. 11.xi.2015 (E. S. Larsen), UB16 Dåstrup, 1 stk. 19.xi.2005 (A. Madsen).

Arten synes at være forsvundet fra Danmark. Fundet fra Usserød er det seneste, vi har kendskab til.

Cnephasia pumicana (Zell.). B: WB01 Ypnasted, 2 stk. 3.-12.vii.2021 (K. Larsen).

Tidligere kendt i ét eksemplar fra samme lokalitet. Arten er meget svært at kende på udseendet, men de svage tegninger og den lyst grå bundfarve med mange små sorte skælpunkter viser, hvilke eksemplarer, der bedst udvælges til genitalundersøgelse (se fig. 4 i Buhl et al., 2023). Fra 2020 blev et stort antal eksemplarer undersøgt, hvorimod der kun blev undersøgt fem eksemplarer fra 2021, som resulterede i to nye fund af *C. pumicana*.

Spatilistis bifasciana (Hb.). NWJ: MH85 Rydhave Skov, 1 stk. 20.vi.2021 (B. Lynggård). **Ny for NWJ.**

Acleris lorquiniana (Dup.). WJ: MH42 Husby, 1 stk. 17.-31.x.2021 (B. Lynggård), F: NG90 Syltemade, antal la. 10.viii.2014, *Lythrum salicaria* (Kattehale) (B. Jørgensen).

Acleris cristana (D. & S.). SJ: MG60 Rømmø, Vråby Plantage, 9.-23.x.2021; NWJ: MH96 Hjelm Hede, 15.xii.2021 (B. Lynggård). **Ny for NWJ.**

Phtheochroa sodaliana (Hw.). F: PF18 Vindeby, Lindelse, 1 stk. 29.vi.2021 (J. Trepax).

Cochylimorpha woliniana (Schl.). LFM: PF36 Vindeholme, 1 stk. 18.vi.2021 (P. Szyska). **Ny for LFM.**

Gynnidomorpha permixtana (D. & S.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 25.vii.2014 (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Cochylis roseana (Hw.). NEJ: NJ88 Bunken Plantage, 1 stk. 26.-28.vii.2021 (S. B. Christensen). **Ny for NEJ.**

Hedya dimidiana (Cl.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 28.v.2016 (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Epinotia pusillana (Peyer.). F: NG76 Damsbo Skov, i antal 10.viii.2020 og 17.-23.vii.2021 (B. Jørgensen), PF18 Spodsbjerg øst, 4 stk. 13.viii.2021 (J. Trepax).

Crociosema plebejana Zell. F: NG80 Åstrup, 1 stk. 13.x.2018 (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Eucosma tripoliana (Barr.). EJ: NH88 Als Odde, 1 stk. 12.viii.2021 (K. Knudsen).

Gypsonoma minutana (Hb.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 3.vii.2019 (B. Jørgensen).

Cydia illutana (H.S.). WJ: MG55 Marbæk, 1 stk. 20.vi.2020 (K. Bech, M. Top-Jensen, L. Jensen); F: NG81 Svanninge Bakker, la. i antal under bark 1.v.2020, *Larix sp.* (Lærk), klækket efter overvintring 9.-20.vi.2021 (B. Jørgensen).

Grapholita discretana Wck. LFM: PF95 Bøtø Strand, 1 stk. 13.-18.vii.2021 (B. Skule).

Grapholita andabatana (Wolff). NEZ: UB47 Vanløse, 2 stk. 25.vi. og 6.vii.2021 (F. Vilhelmsen).

[*Thaumatotibia leucotreta* (Meyr.)]. NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 6.vii.2021 (F. Vilhelmsen), UB47 Søborg, 2 stk. 17. & 26.vii.2021 (K. Larsen), UB39 Allerød, 29.ix.2021 (E. Andersen). Indslæbt art.

Pammene ignorata Kuzn. F: PG12 Knudshoved, 1 stk. 5.vi.2019 (B. Jørgensen).

ZYGAENIDAE

Rhagades pruni (D. & S.). EJ: NH40 Voervadsbro, Fåresø, 9 stk. 15.vii.2020 (K. K. Clausen).
Ny for EJ.

PYRALIDAE

Elegia similella (Zck.). F: PF18, Vindeby, Lindelse, 1 stk. 12.vii.2021 (J. Trepax). **Ny for F.**

Sciota rhenella (Zck.). LFM: PF55 Rødbyhavn, 1 stk. 6.vi.2021 (S. B. Christensen), PF95 Birkemose, 1 stk. 17.vi.2021 (M. Andersen).

Etiella zinckenella (Tr.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 6.viii.2020, 1 stk. 12.viii.2021 (B. Jørgensen).

Dioryctria sylvestrella (Ratzb.). NEJ: Bunken Plantage, 1 stk. 26.-28.vii.2021 (S. B. Christensen). **Ny for NEJ.**

Acrobasis tumidana (D. & S.). WJ: MG55 Marbæk, 1 stk. 13.viii.2021 (K. Bech, M. Top-Jensen, L. Jensen, K. E. Stovgaard); F: NG80 Åstrup, 1 stk. 10.viii.2020 (B. Jørgensen). **Ny for WJ.**

Episcythrastis tetricella (D. & S.). LFM: PF85 Gedesby, 1 stk. 15.vii.2021 (P. Szyska). **Ny for LFM.** 3. Danske eksemplar.

Ancylosis oblitella (Zell.). SJ: MG70 Rømø, Kirkeby Plantage, 1 stk. 11.-18. ix.2021 (B. Lynggård); F: NG80 Åstrup, 1 stk. 2.viii.2018 (B. Jørgensen).

Ephestia woodiella Rich. & Thom. (*unicolorella* auct.). LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 23.vi.-5.vii.2021 (K. Larsen), PF46 Kramnitse, 1 stk. 16.-24.vii.2021 (F. Vilhelmsen), UA39 Mandemarke, 1 stk. 4.viii.2021 (O. Karsholt), UA17 Korselitse Østerskov, 1 stk. 24.viii.-10.ix.2021 (K. Larsen), PF95 Gedesby, 1 stk. 11.ix.2021 (M. Andersen); B: WA09 Balka, 2 stk. 12. & 19.ix.2021 (K. Larsen).

Pyralis cardinalis (D. & S.) (*regalis* auct.). LFM: UA49 Møns Klint syd, 1 stk. 24.-26.vii.2021 (O. Karsholt).

Arten er desuden hyppig på Bornholm.

CRAMBIDAE

Ecpyrrhorhoe rubiginalis (Hb.). LFM: PF46 Hobyskov, 1 stk. 21.-26.vii.2021 (F. Vilhelmsen).

Anania verbascalis (D. & S.). NEJ: NJ88 Bunken Plantage, 1 stk. 26.-28.vii.2021 (S. B. Christensen).

Duponchelia fovealis Zell. F: NG80 Åstrup, 1 stk. 6.vi.2016 (B. Jørgensen).

Cydalima perspectalis (Wlk.). F: PF18 Vindeby, Lindelse, 1 stk. 26.ix.2021, PF08 Rudkøbing, 1 stk. 04.x.2021 (J. Trepax); LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 11.ix.-2.x.2021 (K. Larsen), PF95 Gedesby, 2 stk. 14.-15.ix.2021 (M. Andersen), PF46 Kramnitse, 2 stk. 27.ix. og 6.x.2021 (F. Vilhelmsen); SZ: UA19 Petersværft, i antal 1.-19.ix.2021 (D. Nilsson); NEZ: UB47 Valby, Kbhvn., 22.vii.-5.x.2021 (P. Tejlmann), UB36 Hundige, 1 stk. 23.vii.-06.viii., 8 stk. 11.ix.-24.ix, 2 stk. 26.-27.ix.2021 (M. Andersen). **Ny for LFM og SZ.**

Spoladea recurvalis (F.). F: NG80 Åstrup, 1 stk. 17.x.2018 (B. Jørgensen). **Ny for F.**

Evergestis limbata (L.). F: NG91 Snarup Mose, antal la. 30.viii.2015, *Geum rivale* (Eng-Nellikerod) (B. Jørgensen). Usædvanlig værtsplante.

Chilo luteellus (Motsch.). WJ: MH43 Husby, 1 stk. 6.-12.ix.2021 (B. Lynggård).

Agriphila geniculea (Hw.). NEJ: NH69 Terndrup Hede, 1 stk. 7.-10.viii.2021 (K. Knudsen).

Pediasia luteella (D. & S.). LFM: UA39 Mandemarke, 30.-31.vii.2019 (O. Karsholt), PF95 Bøtø Strand, 1 stk. 13.-18.vii.2021 (B. Skule).

Tak

Listen for 2021 er udarbejdet på grundlag af indberetninger fra: E. Andersen, Lillerød; M. Andersen, Greve; P. Andersen, Silkeborg; K. Bech, Ølsted; S. B. Christensen, Åbyhøj; P. Falck, Årsdale; K. Gregersen, Sorø; B. Jørgensen, Fåborg; Kristian Knudsen, Terndrup; E. S. Larsen, Hørsholm; N. Lykke, Odense SØ; B. Lynggård, Holstebro; O. Fogh Nielsen, Ry; D. Nilsson, Viemose; E. Palm, Højer; K. Schnack, Dyssegård; P. Szyska, Gedesby; P. Tejlmann, Valby og J. Trepax, Lindelse, samt forfatterne egne fund.

Vi har desuden medtaget fund gjort af følgende nulevende lepidopterologer: K. K. Clausen, L. Jensen, L. Kjær-Thomsen, A. Madsen, B. Skule, K. E. Stovgaard og M. Top-Jensen.

Desuden takker vi Giorgio Baldizzone, Asti, Italien og Jukka Tabell, Hortola, Finland for oplysninger om *Coleophora ornatipennella*, samt K. Bech, Ølsted; B. S. Larsen, Haslev og P. S. Nielsen, Grevinge for oplysninger om pyralider fra Bugbase. Sree Selvantharan, Statens Naturhistoriske Museum, hjalp med fotografierne til figurer 1, 4 og 5. Vi bringer en tak til alle, der har medvirket til, at denne liste kan give et så fyldestgørende billede som muligt af småsommerfuglesæsonen 2021.

Referencer

- Bengtsson, B.Å. & R. Johansson, 2011: *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Bronsmalar-rullvingemalar. Lepidoptera: Roeslerstammiidae-Lyonetiidae*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala: 494 pp.
- Berggren, K., L. Aarvik, P. Huemer, K. M. Lee & M. Mutanen, 2022: Integrative taxonomy reveals overlooked cryptic diversity in the conifer feeding *Batrachedra pinicolella* (Zeller, 1839) (Lepidoptera, Batrachedridae). – *ZooKeys* 1085: 165-182. <https://doi.org/10.3897/zookeys.1085.76853>
- Buhl, O. (ed.), 2021. *Publicized records of Microlepidoptera from Denmark in 1927 - 2019 (Lepidoptera) - Publicerede fund af danske Microlepidoptera, 1927 - 2019*. Self-published pdf. 395 pp. https://www.fynskeinsektor.dk/downloads/DANSKE_MICROS_1927-2019,_MASTER,_16.10.2021.pdf (tilgået 23.2.2023).
- Buhl, O., P. Falck, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2014: Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2013 (Lepidoptera). – *Entomologiske Meddelelser* 82: 71-92.
- Buhl, O., O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2023: Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2020 (Lepidoptera). – *Entomologiske Meddelelser* 89: 1-12.
- FinBif, 2023. *Stenoptilodes taprophanes*. Finish Biodiversity Information Facility. – <https://laji.fi/en/observation/map?target=MX.60650> (tilgået 27.4.2023).
- Frederiksen, S., F.N. Rasmussen & O. Seberg (eds), 2006: *Dansk Flora*. Gyldendal, København. 701 pp.
- Gielis, C., 1996: (P. Huemer, O. Karsholt & L. Lyneborg, eds) *Microlepidoptera of Europe 1: Pterophoridae*. Apollo Books, Stenstrup. 222 pp.
- Godfray, H.C.J. & P.H. Sterling, 1988: Epermeniidae. pp. 115-123, pl. 12. – In: A.M. Emmet (ed.): *The moths and butterflies of Great Britain and Ireland* 3. Harley, Colchester. 452 pp.
- Hall, P. & C.L. Plant, 2022: *Batrachedra confusella* Berggren, Aarvik, Huemer, Lee & Mutanen, 2022 (Lep.: Batrachedridae) in Britain. – *The Entomologist's Record and Journal of Variation* 134: 53-57.
- Karsholt, O. & P. Stadel Nielsen, 2013: *Revideret fortegnelse over Danmarks Sommerfugle*. Lepidopterologisk Forening, København. 120 pp.
- Koster, S. & S.Yu. Sinev (P. Huemer, O. Karsholt & L. Lyneborg, eds), 2003: *Microlepidoptera of Europe 5: Momphidae, Batrachedridae, Stathmopodidae, Agonoxenidae, Cosmopterigidae, Chrysopeliidae*. Apollo Books, Stenstrup. 387 pp.
- Larsen, C.S., 1927: Tillæg til Fortegnelse over Danmarks Microlepidoptera. – *Entomologiske Meddelelser* 17: 7-212.
- Larsen, E.S., K. Bech, F. Helsing, L. Jensen, S. Kjeldgaard, K. Knudsen, B.S. Larsen, H.E. Møller & P. Szyska, 2022: Fund af storsommerfugle i Danmark 2021. – *Lepidoptera* 12(3) (Tillæg): 1-76.

- Rennwald, E. (ed.), 2022: *Lepidoptera*. Lepiforum e.V. (ed.), 2008-2023: Lepiforum: Bestimmungshilfe für die in Europa nachgewiesenen Schmetterlingsarten. – http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Schmetterlingsfamilien_Europa (tilgâet 16.4.2022).
- Rubek, F., 2022: *Sammendrag af året 2021*. Danmarks Meteorologiske Institut. – https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Afrapportering/Aarssammendrag/Sammendrag_2021.pdf (tilgâet 23.2.2023).
- SDFE kortviser, 2023: Styrelsen for dataforsyning og effektivisering. <https://sdfekort.dk/spatialmap> (tilgâet 23.2.2023).
- Steiner, A., R. Trusch & M. Nuss, 2023: *Phyllonorycter muelleriella* (Zeller, 1839). Schmetterlinge Deutschlands. Arbeitsgruppe Schmetterlinge Deutschlands. – <https://www.schmetterlinge-d.de/Lepi/EvidenceMap.aspx?Id=433659> (tilgâet 27.4.2023).
- Wheeler, J.P., P. Hall, J. Clement, M. Clifton, M. Dale & R. Terry (eds), 2023: *Phyllonorycter muelleriella*. Moth Dissection UK. Lepidoptera Dissection Group. – https://mothdissection.co.uk/species.php?Tx=Phyllonorycter_muelleriella (tilgâet 23.2.2023).